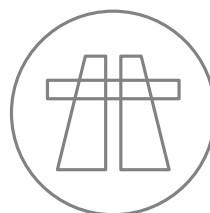

STÁVAJÚ SA SEKTORY HOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY ZELENŠÍMI?

Indikátorová správa

December 2022

2. Metodika

Pri indikátorových hodnoteniach implementácie environmentálnych aspektov do vybraných sektorov a ich vplyvu na životné prostredie v kapitole č. 3 bola použitá metodika Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD). Proces hodnotenia pozostáva z dvoch fáz: zostavenia a vypracovania súboru indikátorov podľa P-S-R reťazca a následného vypracovania indikátorovej sektorovej správy.

Na popis interakcií sektorov a životného prostredia slúži kauzálny P-S-R reťazec, ktorý predstavuje metodologický nástroj integrovaného posudzovania životného prostredia. V rámci jednotlivých článkov tohto reťazca sa vyhodnocujú indikátory charakterizujúce:

- ▶ **tlak („pressure“ - P)** na životné prostredie v negatívnom (kontaminácia, vyčerpávanie prírodných zdrojov), prípadne v pozitívnom zmysle, ktorý je ovplyvnený spoločenským, sociálnym a ekonomickým vývojom spoločnosti. Ten je bezprostrednou príčinou zmien v
- ▶ **stave životného prostredia („state“ - S)**. Zhoršovanie stavu životného prostredia, jeho zložiek vedie k
- ▶ **odozve („response“ - R)** – formulovaniu a prijímaniu opatrení a nástrojov v spoločnosti zameraných na eliminovanie, resp. nápravu škôd v životnom prostredí.

Indikátory sú na základe P-S-R reťazca rozdelené do troch skupín, popisujúcich:

- ▶ sektorové trendy významné k životnému prostrediu,
- ▶ interakcie sektora a životného prostredia,
- ▶ súvisiace ekonomické a politické reakcie spoločnosti.

Na základe revízie indikátorov SAŽP boli v roku 2022 zostavené nasledovné sady sektorových indikátorov, ktoré boli použité pri hodnoteniach v správe:

12

12

13

16

16

Výber jednotlivých indikátorov prebieha dynamicky s využitím priebežných analýz, správ a indikátorov medzinárodných organizácií, ako aj s ohľadom na národné potreby, či požiadavky. Hodnotený je obdobia rokov 2005 – 2020. Rozdielna dostupnosť údajov sa prejavila v rôznych časových radoch pri niektorých indikátoroch. V prípadoch,

kde nie sú dostupné údaje za priemyselnú výrobu, je zhodnotený sektor priemyslu. Rovnako aj v prípade poľnohospodárstva, kde nie sú dostupné údaje za poľnohospodárstvo je zhodnotený sektor pôdohospodárstva.

Pri príprave a hodnotení sú využívané tabuľky, grafy a mapy zostavené z údajov rezortných a mimorezortných organizácií a ich databáz, dostupných štatistických ročeniek, hodnotiacich správ a ďalších relevantných informačných systémov.

Súbor indikátorov v zmysle P-S-R reťazca poskytuje základňu pre vypracovanie tzv. indikátrovej správy, ktorej prioritným cieľom je poznať príčinnno-následné vzťahy medzi aktivitami realizovanými v rámci jednotlivých sektorov a stavom životného prostredia, zhodnotiť ich vývoj a smerovanie, ako aj odozvu spoločnosti na zistené skutočnosti.

Indikátorové sektorové správy sa zameriavajú na zodpovedanie štyroch kľúčových otázok:

1. Ako sú implementované environmentálne princípy a ciele do politiky sektora?
2. Aký je stav a smerovanie sektora vo vzťahu k životnému prostrediu?
3. Aké sú interakcie sektora a životného prostredia?
4. Aká je odozva spoločnosti na zmierňovanie, resp. kompenzáciu negatívnych dôsledkov sektora na životné prostredie?

Na zhodnotenie smerovania sektora smerom k udržateľnému rastu je použitá metóda decouplingu, t.j. oddelenia vplyvu hospodárskeho rastu v sektore od jeho negatívneho environmentálneho vplyvu na životné prostredie a využívanie zdrojov.

Cieľom decouplingu je prerušiť závislosť medzi negatívnym vplyvom daného sektora na životné prostredie a jeho ekonomickou výkonnosťou. Environmentálny negatívny vplyv môže byť vyjadrený napr. ako produkcia emisií skleníkových plynov a ďalších znečisťujúcich látok, produkcia odpadu a odpadových vôd, využívanie prírodných zdrojov a energie a pod. Ekonomická výkonnosť je najčastejšie vyjadrená vo forme hrubého domáceho produktu (HDP) prípadne hrubej pridanej hodnoty (HPH).

Decoupling môže byť relatívny alebo absolútny. Pri relatívnom decouplingu stúpa výkonnosť rýchlejšie ako environmentálny tlak, ktorý rastie pomalšie alebo stagnuje. Pri absolútnom decouplingu stúpa výkonnosť za súčasného poklesu environmentálneho tlaku (klesá znečistenie a využívanie zdrojov). Signálom úspešnosti implementácie environmentálnych princíпов do sektorov je dosiahnutie absolútného decouplingu. K decouplingu nedochádza, keď environmentálny tlak rastie tak prudko, alebo ešte prudšie ako ekonomická výkonnosť.